

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górásza a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci žalobcu : **E.A.**, bývajúcí v H., O.X., zastúpený JUDr. J.V., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v P., P.X., proti žalovaným : 1/ **H.B.P.**, **a.s.**, M.X., IČO: X. a 2/ **S.P.** so sídlom v B., A.X., **o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 4 C 190/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 31. augusta 2006 sp.zn. 4 Co 142/2006, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 31. augusta 2006 sp.zn. 4 Co 142/2006 a rozsudok Okresného súdu Prievidza z 3. februára 2006 č.k. 4 C 190/2005-31 v časti o trovách konania **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Prievidza na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prievidza (súd prvého stupňa) rozsudkom z 3. februára 2006 č.k. 4 C 190/2005-31 uložil žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 120 000,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu proti žalovanej 2/ vo zvyšku zamietol a proti žalovanému 1/ ju zamietol v celom rozsahu. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden

z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Vychádzal z toho, že z dôvodu vzniku nároku na odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 461/2003 Z.z. žalobca si mohol tento nárok uplatniť len proti žalovanej 2/, nie aj proti žalovanému 1/. Uviedol, že na strane žalobcu sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov v platnom znení. Za primerané považoval zvýšenie predstavujúce sedemnásobok základného počtu bodov. Keďže žalobcovi už bol vyplatený dvojnásobok náhrady zistený lekárom, vyhovel žalobe len v rozsahu päťnásobku základného počtu bodov a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. „vzhľadom na čiastočný úspech navrhovateľa“.

Krajský súd v Trenčíne (odvolací súd), konajúci o odvolaní žalobcu proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa v časti o trovách konania, uznesením z 31. augusta 2006 sp.zn. 4 Co 142/2006 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti. Žalovaným 1/ a 2/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o trovách konania správne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p., pretože žalobca mal v konaní len čiastočný úspech. Podľa odvolacieho súdu v danej veci neprichádzala do úvahy aplikácia ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p., pretože „výška prisúdenej sumy je výsledkom posúdenia základu uplatneného nároku a nie jeho výšky.“

Proti uzneseniu odvolacieho súdu, na základe podnetu žalobcu, podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie, a pre rovnaké vady i rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti o trovách konania, zrušiť a vec vrátiť v rozsahu zrušenia súdu prvého stupňa z dôvodu, že spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že žalobca v konaní preukázal, že sú tu dané dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, čím je daný základ žalobou uplatneného nároku. Keďže určenie výšky plnenia záviselo od úvahy súdu, boli z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. (žalobca mal v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie záviselo od úvahy súdu). Pre posúdenie aplikácie tohto ustanovenia nie je právne významné, v akom rozsahu žalobca žiadal priznať mimoriadne zvýšenie odškodnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia. Žalobcovi

z hmotného práva nevyplývalo právo na konkrétne plnenie, ale nárok na plnenie mu vznikol až rozhodnutím súdu, ktorým sa zakladá nový právny nárok v určitom rozsahu (konštitutívne rozhodnutie). Či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určenie, aký rozsah zvýšenia odškodnenia je primeraný, závisí plne na úvahe súdu. Ak súd žalobe čo do jej právneho základu vyhovel a žalobu sčasti zamietol iba nad určitú výšku zvýšenia priznaného základného odškodnenia, nemohol o náhrade trov konania rozhodnúť v zmysle zásady zodpovednosti za výsledok.

Žalobca navrhol mimoriadnemu dovolaniu vyhovieť.

Žalovaná 2/ (jej pobočka v P.) navrhla mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože súd rozhodoval o úrazovej dávke, o ktorej nemal právomoc rozhodovať, resp. mimoriadne dovolanie zamietnuť, pretože nie je dôvodné a nie je splnená ani podmienka jeho podania vyžadujúca ochranu práv a zákonom chránených záujmov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 243g O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na túto zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/

O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). V dovolacom konaní ale nevyšla najavo žiadna z týchto väd (s výhradou žalovanej 2/ týkajúcou sa právomoci súdu sa dovolací súd nezaoberal, pretože predmetom dovolacieho konania, vymedzeným rozsahom mimoriadneho dovolania, nebola náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, ale iba trovy konania).

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní vytýka napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu, že spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), a to v nesprávnej aplikácii § 142 ods. 2 O.s.p. v súvislosti s rozhodnutím o trovách konania medzi žalobcom a žalovanou 2/. Generálny prokurátor tak robí dôvodne.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 O.s.p. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu právo.

Podľa § 142 ods. 3 O.s.p. aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu.

V zmysle § 142 O.s.p. platia o trovách konania dve základné zásady, t.j. že sa hradia len trovy potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva a že sa právo na náhradu trov konania riadi mierou procesného úspechu (§ 142 ods. 1 a 2 O.s.p.). Ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Účastníkovi konania súd v zmysle tohto zákonného ustanovenia prizná plnú náhradu trov konania, hoci mal vo veci len čiastočný úspech, v troch prípadoch: 1. ak účastník mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, 2. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku a 3. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. V poslednom prípade

z dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia. Pokiaľ sa ňou rieši základ uplatňovaného nároku, použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. z hľadiska rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Úvaha o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo. Ide spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií a jeho samotné určenie vyplýva z konkrétnych okolností danej veci. Pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnnej časti alebo prevažnej časti) ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume účastník uplatňoval. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (prípadne znaleckého posudku). Ak je tento splnený, je potrebné o náhrade trov konania rozhodnúť podľa tohto ustanovenia.

V danej veci sa žalobca domáhal zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu stanovenú v § 7 ods. 1, 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťažení spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov. Súdy nižších stupňov dospeli k záveru, že návrh žalobcu je čo do právneho základu opodstatnený (sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa) a čiastočne jeho návrhu vyhovel. Určenie samotnej výšky plnenia (rozsahu zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia) bolo nepochybne závislé na ich úvahe, čo v konaní ani namietané nebolo. Preto boli splnené všetky zákonné predpoklady na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 O.s.p. (žalobca mal v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu). Súdy nižších stupňov mali preto na danú vec aplikovať predmetné ustanovenie a žalobcovi, hoci mal v konaní čiastočný úspech, priznať plnú náhradu trov konania. Treba súhlasiť s tvrdením generálneho prokurátora, že pre posúdenie aplikácie § 142 ods. 3 O.s.p. nie je právne významné to, v akom rozsahu žiadal žalobca priznať zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia, ako to nesprávne ustálil krajský súd.

Z toho vyplýva, že rozhodnutie krajského súdu o náhrade trov konania spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonnom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie krajského súdu a pre tie isté vady i rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti o trovách konania v zmysle § 243b ods. 1, 2 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: